

El renaixement urbà: la Baixa Edat Mitjana

El quadern d'ampliació et porta més enllà de les activitats bàsiques. Aquí t'hi trobaràs amb tasques de recerca, anàlisi de fonts, argumentació crítica i comparacions que demanen pensar com un historiador.

1

El despertar de les ciutats

1. **Argumenta:** per què diem que el renaixement urbà no va començar a la ciutat, sinó al camp? Defensa la postura amb almenys tres canvis agraris i la seva conseqüència.

2. **Anàlisi de fonts:** busca un plànol o una vista d'una ciutat medieval europea (Bruges, Carcassona, Siena, Barcelona...). Identifica-hi tres elements típics: muralla, plaça del mercat, església/catedral. Cita la font.

3. **Recerca:** investiga la dita «l'aire de la ciutat fa lliure». En quines ciutats europees es complia? Quina cosa concreta passava amb un serf que hi vivia un any i un dia? Aporta com a mínim una font fiable.

2

La burgesia i el govern urbà

1. **Recerca:** investiga el **Consell de Cent** de Barcelona. Quan es va crear, qui en formava part i quines competències tenia? Cita almenys dues fonts.
2. **Anàlisi de fonts:** consulta el web del *Parc de la Sèquia* o de l'Ajuntament de Manresa i descriu tres dades concretes de la **Sèquia de Manresa** (longitud, desnivell, any d'inici, anècdotes). Relaciona-ho amb la idea d'una ciutat que es governa a si mateixa.

3. **Argumenta:** la burgesia es deia sovint «el tercer estat» o, més tard, «classe mitjana». Quina diferència hi ha entre pujar a la societat per **naixement** (com els nobles) i pujar-hi per **emprenedoria** (com els burgesos)? Defensa una opinió amb arguments.

3

Gremis i artesans

1. **Recerca:** tria un ofici medieval (sabaters, ferrers, teixidors, blanquers, argenters...) i investiga com s'organitzava el seu gremi: quantes hores treballaven, quins productes feien, quins privilegis tenien. Cita la font.

2. **Anàlisi de fonts:** busca una imatge o miniatura medieval que representi un taller gremial. Descriu què hi veus (eines, persones, productes) i identifica si hi pots distingir l'aprenent, l'oficial i el mestre.

3. **Argumenta:** els gremis donaven seguretat als artesans, però alhora frenaven la lliure competència i el canvi tècnic. Quina cara del gremi creus que pesava més? Defensa-ho amb almenys dos arguments.

4

Comerç, fires i banca

1. **Recerca:** investiga el **Llibre del Consolat de Mar**. Quan es va recopilar, en quina llengua, quins temes tractava i a quins ports de la Mediterrània es va arribar a aplicar? Aporta dues fonts.

2. **Anàlisi de fonts:** mira un mapa de les rutes comercials de la Corona d'Aragó al segle XIV i identifica almenys cinc ports clau (a la península, a les illes, al nord d'Àfrica i a l'orient mediterrani). Cita la font.

3. **Argumenta:** la **lletra de canvi** es considera una de les grans invencions de l'edat mitjana. Per què va ser tan important per al comerç? Compara-la amb una eina actual (transferència bancària, targeta de crèdit) i explica què tenen en comú.

5

L'art gòtic: llum i altura

1. **Recerca:** investiga la **basílica de la Seu de Manresa**. Quan es va començar i quan es va acabar, qui la va dirigir, quines mides té i quina relació té amb Santa Maria del Mar de Barcelona? Cita almenys dues fonts.
2. **Anàlisi de fonts:** compara una imatge d'una església romànica del Bages (per exemple, Sant Benet) i una de la Seu de Manresa. Identifica tres diferències (alçada, finestres, planta, llum). Què expliquen sobre les dues èpoques?
3. **Argumenta:** que una ciutat com Manresa s'atrevis a construir, al segle XIV, una església «de mida de catedral» diu molt de la seva ambició. Quines causes econòmiques i polítiques ho van fer possible? Defensa-ho amb almenys tres factors.
4. **Reflexió:** el gòtic català té molts edificis civils (lloges, drassanes, hospitals). Per què? Què ens diu això sobre el poder de les ciutats al segle XIV?

6

La gran crisi del segle XIV

1. **Recerca:** investiga la **pesta negra de 1348**. D'on venia, com es transmetia, quines mesures van prendre les ciutats per intentar frenar-la i quina mortaldat va causar a Catalunya. Aporta com a mínim dues fonts.

2. **Anàlisi de fonts:** llegeix un fragment d'una crònica de l'època sobre la pesta (Boccaccio al *Decameró*, una crònica catalana o un manual). Identifica les emocions, les explicacions causals i els comportaments que descriu. Què tenen en comú amb pandèmies recents?

3. **Argumenta:** els avalots de **1391** contra els barris jueus (calls) demostren la recerca de culpables en temps de crisi. Per què en moments de crisi se solen buscar bocs expiatoris? Defensa una resposta amb exemples del passat i del present.
4. **Recerca:** el text diu que la pesta de 1348 va matar quatre dels cinc consellers de Manresa i va aturar la Sèquia durant deu anys. Investiga aquesta història (Parc de la Sèquia, Arxiu Comarcal del Bages) i explica què va passar quan es van reprendre les obres.
5. **Reflexió:** «La pesta no va causar la crisi; va caure sobre un món que ja s'estava ensorrant.» Per què és tan important aquesta frase per a un historiador? Què ens ensenya sobre com expliquem el passat? Escriu un paràgraf argumentat.